

«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ

**Ֆինանսական հաշվետվություններ
2022թ. համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ. Սարգսյան փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» բիզնես կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի («ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ») ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հ հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ֆինանսական վիճակը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական հոսքերը՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻ՝ համաձայն Հաշվապահների Էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի Էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԵՄՍԻ կանոնագիրը) և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկայի պահանջման մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԵՄՍԻ կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Դեկլարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Դեկլարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ դեկլարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Հնկերության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Հնկերությունը լուծարելու կամ Հնկերության գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Հնկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում *ամ* այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ների համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումներ, երբ առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնաւոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Հնկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Հնկերության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների

համապատասխան բացահայտումներին կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Հնկերության կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու դադարեցմանը:

- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների և դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու է՝

Կարեն Սահարյան
Տնօրեն
Աուդիտորական
ծառայությունների բաժին

Տիգրան Գասպարյան
Դեկավար գործընկեր
«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia LLC

«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
28 փետրվարի 2023թ.

**Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն
առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.**

հազ. դրամ	Ծնթ.թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	12	233,019,407	221,640,266
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	23	1,940,185	2,091,375
Ոչ նյութական ակտիվներ		132,164	221,637
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար	14	6,866,824	2,524,890
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		3,090	3,771
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		241,961,670	226,481,939
Պաշարներ	13	11,403,896	11,138,298
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	15	29,888,683	31,246,631
Կանխավճարներ	14	1,110,949	3,970,311
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների	16	5,843,315	5,440,348
Ընթացիկ ակտիվներ		48,246,843	51,795,588
Ընդամենը ակտիվներ		290,208,513	278,277,527
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	17	18,654,221	18,654,221
Լրացուցիչ կապիտալ		39,946,077	39,946,077
Զբաղիված շահույթ		71,626,559	38,078,332
Ընդամենը սեփական կապիտալ		130,226,857	96,678,630
Պարտավորություններ			
Պետական շնորհներ	20	2,948,424	3,163,668
Վարկեր և փոխառություններ	19	78,427,148	102,441,784
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	21	7,987	7,987
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	11	12,807,114	10,884,960
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	23	2,132,407	2,233,834
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		96,323,080	118,732,233
Պետական շնորհներ	20	244,147	244,147
Վարկեր և փոխառություններ	19	27,104,900	28,204,332
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	21	36,207,605	34,319,461
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	23	101,924	98,724
Ընթացիկ պարտավորություններ		63,658,576	62,866,664
Ընդամենը պարտավորություններ		159,981,656	181,598,897
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		290,208,513	278,277,527

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն 2022թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2022թ.	2021թ.
Հասույթ	6	243,456,622	216,596,118
Գնված էլեկտրաէներգիա	7	(169,587,724)	(146,721,788)
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայության վճարներ	8	(10,715,511)	(4,634,574)
Աշխատավարձ		(19,636,667)	(20,421,616)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(15,232,437)	(12,959,175)
Վերանորոգում և սպասարկում		(1,081,381)	(1,014,581)
Օգտագործված պաշարներ		(2,430,887)	(2,072,388)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստներ	22	(112,891)	(148,275)
Այլ եկամուտ		954,861	581,012
Այլ ծախսեր	9	(6,298,596)	(6,287,229)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		19,315,389	22,917,504
Ֆինանսական եկամուտ	10	23,541,840	10,883,647
Ֆինանսական ծախսեր	10	(7,386,848)	(6,339,599)
Չուտ ֆինանսական եկամուտ		16,154,992	4,544,048
Շահույթ մինչև հարկումը		35,470,381	27,461,552
Շահութահարկի գծով ծախս	11	(1,922,154)	(3,123,673)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		33,548,227	24,337,879

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2023թ. փետրվարի 28-ին և ստորագրվել են վերջինից անունից:

Կարեն Հարությունյան
Գլխավոր տնօրեն

Լևոն Աղամյան
Գլխավոր հաշվապահ

**Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին
հաշվետվություն 2022թ. համար**

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Լրացուցիչ կապիտալ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	18,654,221	39,946,077	13,740,453	72,340,751
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ				
Շահույթ տարվա համար	-	-	24,337,879	24,337,879
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	24,337,879	24,337,879
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	18,654,221	39,946,077	38,078,332	96,678,630
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	18,654,221	39,946,077	38,078,332	96,678,630
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ				
Շահույթ տարվա համար	-	-	33,548,227	33,548,227
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	33,548,227	33,548,227
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	18,654,221	39,946,077	71,626,559	130,226,857

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 50-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն 2022թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթյուն	2022թ.	2021թ.
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Շահույթ տարվա համար		33,548,227	24,337,879
Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով.			
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		15,232,437	12,959,175
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստներ	22	112,891	148,275
Վնաս հիմնական միջոցների օտարումից	9	894,493	624,410
Պաշարների արժեքի նվազեցում		(45,334)	(24,882)
Պետական շնորհների ամորտիզացիայի հակադարձում		(275,431)	(240,248)
Հուտ ֆինանսական եկամուտ	10	(16,154,992)	(4,544,048)
Շահութահարկի գծով ծախս	11	1,922,154	3,123,673
Փոփոխություններ հետևյալ հոդվածներում.			
Պաշարներ		(220,264)	(511,204)
Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքեր		1,134,364	(4,564,897)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր		2,562,373	3,755,413
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ մինչև շահութահարկի և տոկոսների վճարումը		38,710,918	35,063,546
Վճարված շահութահարկ		-	-
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական հոսքեր		38,710,918	35,063,546
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(29,372,805)	(60,907,541)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(159,036)	(57,475)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից		3,015	15,341
Ստացված տոկոսներ		6,854	3,699
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական հոսքեր		(29,521,972)	(60,945,976)
Դրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Մուտքեր փոխառություններից		91,246,898	211,372,752
Փոխառությունների մարում		(92,651,992)	(178,430,383)
Վճարված տոկոսներ		(6,292,151)	(5,360,136)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների դիմաց վճարումներ		(98,227)	(88,996)
Ֆինանսավորման գործունեության համար (օգտագործված)/ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական հոսքեր		(7,795,472)	27,493,237
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ		1,393,474	1,610,807
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի		5,440,348	4,944,470
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների համար		(990,507)	(1,114,929)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	16	5,843,315	5,440,348

**2022թ. ֆինանսական հաշվետվություններին
կից ծանոթագրություններ**

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու կազմակերպություն	11	17. Կապիտալ և պահուստներ	22
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	12	18. Կապիտալի կառավարում	23
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	12	19. Վարկեր և փոխառություններ	23
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12	20. Պետական շնորհներ	26
5. Ծջրտված շահույթը նախքան տոկոսների վճարումը, հարկումը, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասհանումները (EBITDA)	14	21. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	26
6. Հասույթ	14	22. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	27
7. Գնված էլեկտրաէներգիա	17	23. Վարձակալություն	35
8. Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայության վճարներ	17	24. Կապիտալ հանձանություններ	36
9. Այլ ծախսեր	17	25. Պայմանական դեպքեր	36
10. Զուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)	18	26. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ	37
11. Ծահութահարկ	18	27. Չափման հիմունքներ	38
12. Հիմնական միջոցներ	20	28. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	38
13. Պաշարներ	21	29. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	49
14. Կանխավճարներ	21	30. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր	50
15. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	21		
16. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	22		

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված փակ բաժնետիրական ընկերություն է:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0047, Արմենակյան փ. 127ա:

Ընկերության հիմնական գործունեությունն է էլեկտրաէներգիայի գնումը, էլեկտրաէներգիայի կարգավորվող բաշխումը և էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը կենցաղային և արդյունաբերական սպառողներին՝ Հայաստանի Հանրապետությունում: Ընկերությունն ունի Հայաստանի Հանրապետության տարածքում էլեկտրաէներգիայի բաշխման լիցենզիա: Էլեկտրաէներգիայի վաճառքի և գնման սակագները սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի (ՀԾԿՀ) կողմից:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պատկանում է «Տաշիր Կապիտալ» ՓԲԸ-ին (70%) և «Լիորմանդ Հոլդինգս» ՍՊԸ-ին (30%):

Ընկերության վերջնական հսկող անձն է Սամվել Կարապետյանը: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 26-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Ընկերության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Բացի այդ, 2020թ. սեպտեմբերին Լեռնային Ղարաբաղում բռնկված զինված հակամարտությունը, որին հաջորդեց հրադադարի մասին համաձայնագիրը Լեռնային Ղարաբաղի վիճելի տարածքների շուրջ, հանգեցրեց սոցիալական հուզումների Հայաստանում: Չնայած հրադադարի մասին համաձայնագրի, Հայաստանի և Ադրբեջանի զինված ուժերը ներքաշվել են սահմանային բախման մեջ, ինչն իր հերթին մեծացրել է անորոշությունը բիզնես միջավայրում:

2022թ. փետրվարին Ռուսաստանի Դաշնության և Ուկրաինայի միջև բռնկված ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Հակամարտությունն ազդեցություն ունի ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական գործունեության, այլև՝ համաշխարհային տնտեսության վրա: Պատժամիջոցների արդյունքում աշխարհի շատ երկրներում հումքային և պարենային ապրանքների գներն աճել են, խախտվել են ռեսուրսների մատակարարման հաստատված կապերը, դիտվում է գնաճի ազդեցություն գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային արդյունաբերության համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության հավաստում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

(բ) Անընդհատություն

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցել են ընթացիկ ակտիվները 26,482,846 հազար դրամով: Այնուամենայնիվ, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա Ընկերության շահույթը և գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերը կազմել են համապատասխանաբար 33,548,217 հազար դրամ և 38,715,018 հազար դրամ, և ղեկավարությունն ակնկալում է, որ առաջիկա տարիներին Ընկերության գործունեությունն կլինի շահութաբեր, և այն կստեղծի բավարար դրամական հոսքեր՝ հիմնվելով ՀԾԿՀ-ի կողմից հրապարակված սակագների ձևավորման մեթոդաբանության վրա՝ պարտավորությունները ժամանակին կատարելու համար: Բացի այդ, Ընկերությանն անմիջականորեն հասանելի են ֆինանսական միջոցներ (տես Ծանոթագրություն 22 (գ) (iii))՝ վարկային գծերի չօգտագործված մաս և տարեվերջից հետո ստացված նոր վարկեր:

Հաշվի առնելով վերը նշված փաստերը՝ ղեկավարությունը գտնում է, որ չկա էական անորոշություն անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու Ընկերության կարողության հետ կապված:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որն Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան կազմելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները պարբերաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում:

- Ծանոթագրություն 22 (գ)՝ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափում,
- Ծանոթագրություն 28 (ը) (iii)՝ հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ:

Իրական արժեքի չափում

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Ընկերությունը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- 1-ին մակարդակ. նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտվող):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառվող գնանշվող գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության ելակետային տվյալները, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում, իրական արժեքի չափումն որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղափոխումները Ընկերությունը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ում՝ «Ֆինանսական գործիքներ»:

5. Ճշգրտված շահույթը նախքան տոկոսների վճարումը, հարկումը, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասհանումները (EBITDA)

Ղեկավարությունը ներկայացրել է տեղեկատվություն ճշգրտված EBITDA-ի վերաբերյալ, քանի որ հսկում է այս ցուցանիշը և գտնում է, որ այն տեղին է Ընկերության ֆինանսական արդյունքների մասին պատկերացում կազմելու համար: Ճշգրտված EBITDA-ն հաշվարկվում է ճշգրտելով տարվա շահույթը՝ բացառելու համար հարկման, զուտ ֆինանսական ծախսերի, մաշվածության, ամորտիզացիայի, արժեզրկումից կորուստների/արժեզրկման հակադարձման, շնորհների ամորտիզացիայի, այլ հատուցումների և այլ ոչ գործառնական կորուստների ազդեցությունը:

Ճշգրտված EBITDA-ն ֆինանսական արդյունքների գնահատման սահմանված ցուցանիշ չէ ՖՀՄՍ համաձայն: Ընկերության կողմից կիրառվող ճշգրտված EBITDA-ի սահմանումը կարող է չհամապատասխանել այլ կազմակերպությունների կողմից կիրառվող նույն վերնագրով ցուցանիշին և դրա հետ կապված բացահայտումներին:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2022թ.	2021թ.
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		33,548,227	24,337,879
Շահութահարկի գծով ծախս	11	1,922,154	3,123,673
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		35,470,381	27,461,552
<i>Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով</i>			
- Զուտ ֆինանսական եկամուտ	10	(16,154,992)	(4,544,048)
- Մաշվածություն	12, 23	14,983,928	12,781,669
- Ամորտիզացիա		248,509	177,506
- Պետական շնորհների ամորտիզացիայի հակադարձում		(275,431)	(240,248)
- Առևտրական և այլ դերիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստ		112,891	148,275
- Նվիրատվություններ	9	552,078	673,057
- Վճարված այլ հատուցումներ		29,005	61,667
- Վնաս հիմնական միջոցների օտարումից	9	894,493	624,410
Ճշգրտված EBITDA՝ ըստ ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվությունների		35,860,862	37,143,840

6. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

Ընկերությունը հասույթը հիմնականում ստանում է էլեկտրաէներգիայի կարգավորվող բաշխումից և վաճառքից: Հասույթի այլ աղբյուրները ներառում են էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներից էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից ստացվող եկամուտը:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Հասույթ էլեկտրաէներգիայի վաճառքից	239,947,810	214,696,949
Այլ հասույթ		
Էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներ	2,647,092	1,899,169
Հասույթ էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից	861,720	-
Ընդամենը հասույթ բաժանորդների հետ պայմանագրերից	243,456,622	216,596,118

2022թ-ին բաժանորդների հետ պայմանագրերից ստացված հասույթի աճը 2021թ. համադրելի ժամանակաշրջանի համեմատությամբ պայմանավորված է վաճառված էլեկտրաէներգիայի ծավալի մոտ 2.3% աճով (2021թ-ին՝ 7.2%) և վաճառված էլեկտրաէներգիայի միջին սակագների մոտ 9.7% աճով (2021թ-ին՝ 5.1%):

(բ) Բաժանորդների հետ պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում բաժանորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շրջանների, արտադրանքի և ծառայությունների հիմնական տեսակների, բաժանորդների տեսակների և հասույթի ճանաչման ժամկետների:

Դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար հազ. դրամ	Իրավաբանական անձիք		Բնակչություն		Ընդամենը	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Էլեկտրաէներգիայի վաճառքի հիմնական աշխարհագրական շրջաններ						
Երևան	67,402,906	54,026,637	40,985,239	37,221,518	108,388,145	91,248,155
Սյունիք	24,293,046	21,176,129	3,251,180	3,078,715	27,544,226	24,254,844
Կոտայք	11,489,473	13,797,668	8,377,375	8,256,599	19,866,848	22,054,267
Արարատ	16,193,216	13,543,064	9,212,884	7,587,776	25,406,100	21,130,840
Արմավիր	8,502,868	7,679,604	7,942,733	7,227,073	16,445,601	14,906,677
Լոռի	6,517,159	8,828,831	4,628,520	4,317,053	11,145,679	13,145,884
Ծիրակ	3,935,026	3,223,857	4,156,570	4,062,842	8,091,596	7,286,699
Գեղարքունիք	3,265,022	2,787,963	3,429,790	3,234,172	6,694,812	6,022,135
Արագածոտն	3,359,138	2,880,435	3,024,269	2,799,613	6,383,407	5,680,048
Տավուշ	2,951,117	2,487,252	2,323,144	2,156,475	5,274,261	4,643,727
Վայոց Ձոր	1,262,790	1,086,252	1,126,716	1,086,629	2,389,506	2,172,881
Այլ	2,316,337	2,150,167	1,292	625	2,317,629	2,150,792
	151,488,098	133,667,859	88,459,712	81,029,090	239,947,810	214,696,949
Ծառայությունների հիմնական տեսակները						
Էլեկտրաէներգիայի վաճառք	151,488,098	133,667,859	88,459,712	81,029,090	239,947,810	214,696,949
Էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներ	1,334,534	743,014	1,312,558	1,156,155	2,647,092	1,899,169
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայությունից	861,720	-	-	-	861,720	-
	153,684,352	134,410,873	89,772,270	82,185,245	243,456,622	216,596,118
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ						
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված արտադրանք և ծառայություններ	153,684,352	134,410,873	89,772,270	82,185,245	243,456,622	216,596,118
Հասույթ բաժանորդների հետ պայմանագրերից	153,684,352	134,410,873	89,772,270	82,185,245	243,456,622	216,596,118

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն բաժանորդների հետ պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ծնթ. 31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
«Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի» կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	15	27,643,815
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	21	(4,853,060)
		(3,130,355)

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները վերաբերում են էլեկտրական ցանցին միացնելու համար բաժանորդներից ստացված 4,343,467 հազար դրամ գումարով կանխավճարներին (2021թ-ին՝ 2,800,533 հազար դրամ), որոնց գծով հասույթը ճանաչվում է էլեկտրաէներգիայի մատակարարման պայմանագրի ժամկետի ընթացքում, և էլեկտրաէներգիայի մատակարարման համար բաժանորդներից ստացված 509,593 հազար դրամ գումարով կանխավճարներին (2021թ-ին՝ 329,822 հազար դրամ):

Ժամանակաշրջանի սկզբում պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում ճանաչված 2,647,092 հազար դրամ գումարը ճանաչվել է որպես հասույթ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

Չի տրամադրվել տեղեկատվություն 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այն չկատարված կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնապես ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ պակաս, ինչպես թույլատրվում է ՖՀՄՍ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հասույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է բաժանորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Ընկերությունը ճանաչում է հասույթը, երբ բաժանորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն բաժանորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչման քաղաքականություն
Էլեկտրաէներգիայի վաճառք	Ընկերությունը պարտավորվում է բաժանորդներին մատակարարել էլեկտրաէներգիա, և ծախսած էլեկտրաէներգիայի դիմաց վճարները որոշվում են բաժանորդի կողմից ամսվա ընթացքում սպառած էլեկտրաէներգիայի քանակության հիման վրա: Վճարման պայմանները սահմանված են ՀԾԿՀ-ի կողմից սահմանված էլեկտրական էներգիայի մատակարարման և օգտագործման կանոններով (ԷՄՕԿ), համաձայն որոնց Ընկերությունը պետք է հանրությանը հասանելի միջոցներում տեղադրի էլեկտրաէներգիայի սպառման վերաբերյալ տեղեկատվությունը (ամսական սպառած քանակությունը և վճարման ենթակա ընդհանուր գումարը)՝ յուրաքանչյուր բաժանորդի համար մինչև հաշվետու ամիսը հաջորդող ամսվա 10-ը, որից հետո բաժանորդը պարտավոր է կատարել կանխիկ վճարում 7-օրյա ժամկետում: Չեղչեր չեն տրամադրվում:	Բաժանորդները միաժամանակ ստանում և սպառում են էլեկտրաէներգիայի մատակարարման օգուտները՝ էլեկտրաէներգիայի մատակարարմանը զուգահեռ, և Ընկերությունը ծառայության նկատմամբ հսկողությունը փոխանցում է ժամանակի ընթացքում, այդ իսկ պատճառով, իր կատարման պարտականությունը կատարում է և հասույթը ճանաչում է ժամանակի ընթացքում: Փոփոխուն հատուցումը, որն իրենից ներկայացնում է սպառված էլեկտրաէներգիայի քանակության և գործող սակագների արտադրյալը, որոշվում է յուրաքանչյուր օրացուցային ամսվա վերջում վերցված հաշվիչների ցուցմունքների հիման վրա:
Էլեկտրական ցանցին միացում	Ընկերությունն իրականացնում է բաժանորդներին էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքներ: Վճարման պայմանները սահմանված են ՀՀԾԿՀ կողմից սահմանված էլեկտրական էներգիայի մատակարարման և օգտագործման կանոններով (ԷՄՕԿ), համաձայն որոնց միացման վճարի 50%-ը վճարվում է որպես կանխավճար, իսկ մնացած մասը վճարվում է միացման աշխատանքներն ավարտելուց հետո: Յուրաքանչյուր նախագծի տևողությունը կախված է ցանցի լարվածությունից և չի գերազանցում 270 օրը՝ Կարգավորողի կողմից սահմանված առավելագույն ժամկետը:	Էլեկտրական ցանցին միացման աշխատանքների ընթացքում բաժանորդներին ապրանքների կամ ծառայությունների փոխանցում տեղի չի ունենում և, այդ իսկ պատճառով, դրանք դիտարկվում են որպես պայմանագրի կնքման հետ կապված գործողություններ: Այսպիսով, հասույթը ճանաչվում է էլեկտրաէներգիայի մատակարարման պայմանագրի ժամկետի ընթացքում: Ստացված կանխավճարները ներառվում են պայմանագրի գծով պարտավորությունների կազմում:

7. Գնված էլեկտրաէներգիա

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Էլեկտրաէներգիա բաշխման համար	127,005,571	102,664,504
Հասանելի հզորություն	42,582,153	44,057,284
	169,587,724	146,721,788

Հասանելի հզորությունն իրենից ներկայացնում է կարճ ժամանակահատվածում էլեկտրաէներգիայի պահանջարկը բավարարելու համար պահանջվող արտադրական հզորությունը:

8. Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայության վճարներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայություն	10,715,511	2,747,474
Կարգավորողից ստացվող այլ ծառայություններ	-	1,887,100
	10,715,511	4,634,574

Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ծառայության վճարի ավելացման հիմնական պատճառը հաստատուն վճարի հաշվարկման մեթոդաբանությունից փոփոխուն վճարի հաշվարկման մեթոդաբանության անցումն է 2022թ. ընթացքում: Էլեկտրաէներգիայի փոխանցման ծառայության վճարները սահմանվում են տարեկան կտրվածքով ՀԾԿՀ-ի կողմից:

9. Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման և այլ ծառայություններ	1,092,676	955,786
Վնաս հիմնական միջոցների օտարումից	894,493	624,410
Հավաքագրման դիմաց գանձումներ և բանկային վճարներ	845,515	835,078
Նվիրատվություններ	552,078	673,057
Աշխատակիցների այլ հատուցումներ	335,089	251,938
Մասնագիտական ծառայություններ	309,431	401,299
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	299,880	603,024
Վարձակալության գծով ծախսեր	284,280	202,203
Կապի ծառայություն	262,479	234,051
Անվտանգության ծառայություն	231,442	205,051
Տույժեր և տուգանքներ	222,315	192,055
Տրանսպորտային ծախսեր	191,603	372,021
Գովազդի ծախսեր	133,795	121,804
Գործուղման ծախսեր	84,870	41,468
Ներկայացուցչական ծախսեր	33,802	29,191
Այլ	524,848	544,793
	6,298,596	6,287,229

10. Չուտ ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից առաջացող՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ	15,461	3,699
Չուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	23,526,379	10,879,948
Ֆինանսական եկամուտ	23,541,840	10,883,647
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ – տոկոսային ծախս	(7,150,382)	(6,187,734)
Այլ	(236,466)	(151,865)
Ֆինանսական ծախսեր	(7,386,848)	(6,339,599)
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական եկամուտ	16,154,992	4,544,048

11. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Ընկերությունը շահութահարկը վճարում է 18% դրույքաչափով (2021թ-ին՝ 18%):

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Նախորդ տարիներին պակաս ներկայացված	-	(243,762)
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	1,922,154	3,367,435
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	1,922,154	3,123,673

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում

	2022թ.		2021թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ՝ նախքան շահութահարկով հարկումը	35,470,381	100	27,461,552	100
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	6,384,667	18	4,943,079	18
Նախորդ տարիներին պակաս ներկայացված	-	-	243,762	1
Չհարկվող եկամուտ*	(4,462,513)	(13)	(2,063,168)	(8)
	1,922,154	5	3,123,673	11

* Չհարկվող եկամուտը հիմնականում ներառում է զուտ օգուտը և կորուստը փոխարժեքային տարբերություններից, որոնք համարվում է չհարկվող եկամուտ ՀՀ հարկային օրենսդրության համաձայն:

(բ) Ճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Հիմնական միջոցներ	-	-	17,871,757	13,769,959	17,871,757	13,769,959
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	349,233	376,447	349,233	376,447
Ոչ նյութական ակտիվներ	(95,425)	(86,859)	-	-	(95,425)	(86,859)
Պաշարներ	-	-	373,443	322,950	373,443	322,950
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(1,284,538)	(1,244,644)	-	-	(1,284,538)	(1,244,644)
Այլ ակտիվներ	(12,195)	(15,279)	-	-	(12,195)	(15,279)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(478,071)	(615,512)	-	-	(478,071)	(615,512)
Վարկեր և փոխառություններ	-	-	142,858	250,335	142,858	250,335
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	(3,657,768)	(1,452,575)	-	-	(3,657,768)	(1,452,575)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(402,180)	(419,862)	-	-	(402,180)	(419,862)
Զուտ հարկային (ակտիվներ)/ պարտավորություններ	(5,930,177)	(3,834,731)	18,737,291	14,719,691	12,807,114	10,884,960

(գ) Հետաձգված հարկի մնացորդների փոփոխություններ

Հետաձգված հարկի մնացորդների բոլոր փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

12. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հոդ. շենքեր և շինություններ	Փոխարդող հարմարանքներ	Սարքավորումներ	Փոխարդ- միջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Համակարգչային սարքավորումներ, տեղեկատվական գույք	Ընդամենը
Աղբյուրական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	39,962,455	242,038,894	200,099,113	7,472,949	7,876,331	30,883,861	528,333,603
Ավելացումներ	283,220	91,604	355,069	-	45,307,122	3,552,569	49,589,584
Տեղափոխումներ	2,539,682	19,323,128	17,399,653	3,390,229	(45,074,698)	2,422,006	-
Օտարումներ	(76,627)	(130,971)	(792,325)	(32,544)	-	(1,266,700)	(2,299,167)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	42,708,730	261,322,655	217,061,510	10,830,634	8,108,755	35,591,736	575,624,020
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	42,708,730	261,322,655	217,061,510	10,830,634	8,108,755	35,591,736	575,624,020
Ավելացումներ	20,940	-	41,268	-	26,870,172	122,965	27,055,345
Տեղափոխումներ	1,175,302	14,976,113	7,100,169	75,822	(25,841,595)	2,514,189	-
Օտարումներ	(110,258)	(232,484)	(1,640,946)	(29,185)	-	(1,144,319)	(3,157,192)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	43,794,714	276,066,284	222,562,001	10,877,271	9,137,332	37,084,571	599,522,173
Մաշվածություն							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	(25,306,192)	(171,997,987)	(131,705,457)	(5,347,300)	(33,145)	(8,621,232)	(343,011,313)
Տեղափոխումներ	(113)	1,806	(22,304)	1,173	-	19,438	-
Տարվա մաշվածություն	(667,881)	(5,708,174)	(4,292,503)	(558,887)	-	(1,352,584)	(12,580,029)
Օտարումներ	6,318	92,027	718,902	20,017	-	770,324	1,607,588
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	(25,967,868)	(177,612,328)	(135,301,362)	(5,884,997)	(33,145)	(9,184,054)	(353,983,754)
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	(25,967,868)	(177,612,328)	(135,301,362)	(5,884,997)	(33,145)	(9,184,054)	(353,983,754)
Տեղափոխումներ	(2,883)	(620)	3,264	-	-	239	-
Տարվա մաշվածություն	(728,740)	(6,757,181)	(4,765,901)	(970,336)	-	(1,610,580)	(14,832,738)
Օտարումներ	42,625	131,957	1,314,199	16,018	7,479	801,448	2,313,726
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	(26,656,866)	(184,238,172)	(138,749,800)	(6,839,315)	(25,666)	(9,992,947)	(366,502,766)
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 1 հունվարի 2021թ.	14,656,263	70,040,907	68,393,656	2,125,649	7,843,186	22,262,629	185,322,290
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	16,740,862	83,710,327	81,760,148	4,945,637	8,075,610	26,407,682	221,640,266
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	17,137,848	91,828,112	83,812,201	4,037,956	9,111,666	27,091,624	233,019,407

(ա) Ապահովություն

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 7,919,915 հազար դրամ (2021թ-ին՝ 8,491,761 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկերի դիմաց (Ծանոթագրություն 19):

13. Պաշարներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Գործառնական պաշարներ	10,645,649	10,521,439
Շինարարական նյութեր և պահեստամասեր	369,795	340,267
Այլ	388,452	276,592
	11,403,896	11,138,298

14. Կանխավճարներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ոչ ընթացիկ		
Կանխավճար նախագծման ծառայությունների և շինարարական աշխատանքների համար	6,866,824	2,524,890
	6,866,824	2,524,890
Ընթացիկ		
Կանխավճար նախագծման ծառայությունների և շինարարական աշխատանքների համար	1,105,911	3,965,527
Այլ	5,038	4,784
	1,110,949	3,970,311

Մնացորդի ընթացիկ մասն իրենից ներկայացնում է կապակցված կողմին վճարված կանխավճարն էլեկտրաէներգիայի հսկողության և հաշվառման ավտոմատացված համակարգերի նախագծման, կառուցման և ներդրման համար:

15. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Իրավաբանական անձիք	18,908,966	18,266,116
Բնակչություն	13,073,492	12,176,473
Այլ դեբիտորական պարտքեր	1,994,407	1,708,966
Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ	(4,338,648)	(4,287,295)
Այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստ	(573,809)	(491,434)
Փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դասում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի	29,064,408	27,372,826
Ստացվելիք այլ հարկեր	19,813	20,394
Ստացվելիք ԱԱՀ	120,315	3,181,986
Տրված կանխավճարներ	684,147	671,425
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	29,888,683	31,246,631

16. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ (ընթացիկ հաշիվներ)	5,374,903	4,624,027
Կանխիկը ճանապարհին	468,412	816,321
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում	5,843,315	5,440,348

Տոկոսադրույքային ռիսկին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 22-ում:

17. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարված, թողարկված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 246,423 սովորական բաժնետոմսից՝ 75,700 դրամ անվանական արժեքով (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 246,423 բաժնետոմսից՝ 75,700 դրամ անվանական արժեքով):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երկու մայր կազմակերպությունները գրավադրել էին Ընկերության բաժնետիրական կապիտալում 100% բաժնեմասը (2021թ-ին՝ 100%) միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկի դիմաց (Ծանոթագրություն 19):

(բ) Շահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ընկերության ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից շահաբաժիններ չեն հայտարարվել (2021թ-ին շահաբաժիններ չէին հայտարարվել):

(գ) Լրացուցիչ կապիտալ

Լրացուցիչ կապիտալը վերաբերում է հետևյալին.

- 7,207,484 հազար դրամ գումարով հատկացում 2002թ-ին հարկերի և պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների հետ կապված պետական բյուջե վճարվելիք գումարների ապաճանաչման արդյունքում,
- 824,310 հազար դրամ գումարով հատկացում 2002թ-ին ՀՀ կառավարությունից ստացված օգուտների (տարբեր կրեդիտորական պարտքեր հաշվանցելու իրավունքի) հետ կապված,
- 31,239,613 հազար դրամ գումարով հատկացում 2002թ-ին էլեկտրաէներգիա բաշխող չորս պետական տարածաշրջանային ընկերությունների դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը փոխանցելու ժամանակ,
- 7,513,477 հազար դրամ և 200,449 հազար դրամ գումարով հատկացումներ համապատասխանաբար 2015թ-ին և 2014թ-ին սկզբնապես իրական արժեքով ճանաչված կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունների հետ կապված,
- 3,343,323 հազար դրամ և 3,695,983 հազար դրամ գումարով բաշխումներ կապակցված կողմերից ստացված փոխառությունների համապատասխանաբար 2017թ-ի և 2016թ-ին վաղաժամ մարման հետ կապված:

18. Կապիտալի կառավարում

Ընկերությունը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն ղեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Ընկերության գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Ընկերության հասույթի և շահույթի շարունակական հսկողության և հիմնականում վարկերի ու փոխառությունների միջոցով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերն Ընկերությունը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի անը:

Ստորև ներկայացված է Ընկերության պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ընդամենը պարտավորություններ	159,981,656	181,598,897
Հանած՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները	5,843,315	5,440,348
Զուտ պարտքը	154,138,341	176,158,549
Ընդամենը սեփական կապիտալ	130,226,857	96,678,630
Զուտ պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը առ 31-ը դեկտեմբերի	1.18	1.82

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Ընկերության մոտեցումը չի փոփոխվել:

Ընկերության կապիտալի նկատմամբ կիրառելի չեն արտաքին մարմինների պահանջներ:

19. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Ընկերության տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքային, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ում:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	75,903,814	97,709,477
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	2,523,334	4,732,307
	78,427,148	102,441,784
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	15,817,852	26,983,271
Գրավով չապահովված վարկային գիծ	7,061,086	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	3,604,327	1,067,890
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ կառավարությունից	617,122	148,658
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	4,513	4,513
	27,104,900	28,204,332
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ	105,532,048	130,646,116

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառություններ համար գործող պայմանները և մարման ժամկետները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով չապահովված վարկային գիծ	<< դրամ	9.99%	2023	605,219	605,219	-	-
Գրավով չապահովված վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	5.25%	2023	1,496,918	1,496,918	-	-
Գրավով չապահովված վարկային գիծ	ԱՄՆ դոլար	5.95%	2023	754,547	754,547	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	5.50%	2023	1,180,952	1,180,952	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	5.50%	2023	1,597,336	1,597,336	-	-
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	Եվրո	5.00%	2023	826,039	826,039	1,067,890	1,067,890
Գրավով չապահովված վարկային գիծ	Եվրո	5.00%	2023	4,204,053	4,204,402	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	<< դրամ	1.00%	Ծպահանջ	4,513	4,513	4,513	4,513
Գրավով ապահովված վարկեր	Զեն	1.80%	2022-2029	3,587,129	2,913,351	5,782,114	4,556,533
Գրավով ապահովված վարկեր	Զեն	1.80%	2022-2039	357,001	227,105	528,951	324,432
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	ԱՄՆ դոլար	Libor+ 4.05%	2022-2025	11,907,959	11,851,860	22,498,081	22,319,898
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	ԱՄՆ դոլար	Libor+ 3.85%	2022-2031	41,669,813	41,226,874	50,575,680	49,913,563
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	ԱՄՆ դոլար	Libor+ 4.05%	2022-2027	4,465,485	4,400,642	6,631,270	6,514,010
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	Եվրո	Euribor+ 4.05%	2022-2026	6,666,644	6,610,025	11,051,633	10,929,876
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	Եվրո	Euribor+ 4.05%	2022-2027	4,017,646	3,993,324	6,399,069	6,352,117
Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	ԱՄՆ դոլար	Libor+ 3.85%	2022-2030	23,811,326	23,638,941	28,921,279	28,663,284
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ				107,152,580	105,532,048	133,460,480	130,646,116

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված գրավով ապահովված վարկերի դիմաց գրավադրված է Ընկերության բաժնետոմսերի 100%-ը (տես Ծանոթագրություն 17):

<< Կառավարությունից ստացված գրավով ապահովված վարկերի դիմաց գրավադրված են 7,919,915 հազար դրամ գումարով հիմնական միջոցները (2021թ-ին՝ 8,491,761 հազար դրամ) (տես Ծանոթագրություն 12 (ա)):

(բ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

հազ. դրամ	Պարտավորություններ		
	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	130,646,116	2,332,558	132,978,674
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված			
Մուտքեր փոխառություններից	91,246,898	-	91,246,898
Փոխառությունների մարում	(92,651,992)	-	(92,651,992)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ դիմաց վճարումներ	-	(98,227)	(98,227)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(1,405,094)	(98,227)	(1,503,321)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(24,584,690)	-	(24,584,690)
Այլ փոփոխություններ			
Պարտավորությունների հետ կապված փոփոխություններ			
Տոկոսային ծախս	6,945,352	205,030	7,150,382
Վճարված տոկոսներ	(6,069,636)	(205,030)	(6,274,666)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	875,716	-	875,716
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	105,532,048	2,234,331	107,766,379

հազ. դրամ	Պարտավորություններ		
	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	110,414,848	2,421,554	112,836,402
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված			
Մուտքեր փոխառություններից	211,372,752	-	211,372,752
Փոխառությունների մարում	(178,430,383)	-	(178,430,383)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ դիմաց վճարումներ	-	(88,996)	(88,996)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	32,942,369	(88,996)	32,853,373
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	(12,602,640)	-	(12,602,640)
Այլ փոփոխություններ			
Պարտավորությունների հետ կապված փոփոխություններ			
Տոկոսային ծախս	5,974,455	213,279	6,187,734
Վճարված տոկոսներ	(5,146,857)	(213,279)	(5,360,136)
Այլ փոփոխություններ	(936,059)	-	(936,059)
Ընդամենը պարտավորությունների հետ կապված այլ փոփոխություններ	(108,461)	-	(108,461)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	130,646,116	2,332,558	132,978,674

20. Պետական շնորհներ

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ոչ ընթացիկ		
Օգուտ ՀՀ կառավարությունից ցածր տոկոսադրույքով ստացված վարկից	2,846,320	3,000,153
Այլ	102,104	163,515
	2,948,424	3,163,668
Ընթացիկ		
Օգուտ ՀՀ կառավարությունից ցածր տոկոսադրույքով ստացված վարկից	238,789	237,540
Այլ	5,358	6,607
	244,147	244,147
Ընդամենը պետական շնորհներ	3,192,571	3,407,815

21. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ոչ ընթացիկ		
Կրեդիտորական պարտքեր կապակցված կողմերին գնված հիմնական միջոցների գծով	7,987	7,987
	7,987	7,987
Ընթացիկ		
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	21,659,665	19,166,161
Կրեդիտորական պարտքեր գնված հիմնական միջոցների գծով	6,222,707	6,987,673
Բաժանորդներից ստացված կանխավճարներ	4,853,060	3,130,355
Աշխատավարձ	1,694,980	1,729,134
Արձակուրդի պահուստ	1,076,875	1,109,958
Վճարվելիք այլ հարկեր	502,099	513,890
Այլ	198,219	1,682,290
	36,207,605	34,319,461
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	36,215,592	34,327,448

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ում:

22. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին:

(բ) Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Տեսակը	Գնահատման մեթոդը	Նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալները
Ֆինանսական ակտիվներ	Չեղչված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ*	Չեղչված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն

* Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, առևտրական կրեդիտորական պարտքերը և վարձակալության գծով պարտավորությունները (2021թ-ին ներառում էին վարկերը և փոխառությունները, առևտրական կրեդիտորական պարտքերը և վարձակալության գծով պարտավորությունները):

(գ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Ընկերությունը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 22 (գ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 22 (գ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 22 (գ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար: Ղեկավարությունը կանոնավոր կերպով հաշվետվություններ է ներկայացնում Տնօրենների խորհրդին իր աշխատանքի վերաբերյալ:

Ընկերության ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և Ընկերության գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Ընկերությունը նպատակ ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ բաժանորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում բաժանորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին:

Ստորև ներկայացված են շահույթում կամ վնասում ֆինանսական ակտիվների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Բաժանորդների հետ պայմանագրերից առաջացած առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստ	51,353	111,772
Այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումից կորուստ/ (արժեզրկման հակադրաձում)	61,538	36,503
	112,891	148,275

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Ընկերության ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր բաժանորդի բնութագրերից: Ընկերությունում չի գործում ձևակերպված քաղաքականություն, որը կպահանջեր վերլուծել յուրաքանչյուր նոր բաժանորդի վճարունակությունը: Ընկերությունը չի պահանջում գրավ առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով, ինչպես նաև չի պահանջում կանխավճար վճարմանից առաջ: Ընկերությունը սովորաբար դադարեցնում է էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը բաժանորդի կողմից վճարումներ չկատարելու դեպքում:

Պարտքային ռիսկը վերահսկելիս բաժանորդները խմբավորվում են ըստ իրենց պարտքային ռիսկի բնութագրերի՝ ըստ բնակչություն կամ իրավաբանական անձ դասակարգման և պարտքերի ժամկետայնության և վերլուծվում են ժամկետանց վճարումների տեսանկյունից:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված պարտքային ռիսկին իր ենթարկվածությունը սահմանափակելու համար Ընկերությունը ֆիզիկական և իրավաբանական անձ հանդիսացող բաժանորդների համար վճարման առավելագույն ժամկետ է սահմանել մեկ ամիսը:

Ստորև ներկայացված է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն առևտրական դեբիտորական պարտքերի հետ կապված՝ ըստ պայմանագրային կողմերի տեսակների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Բնակչություն	15,572,035	14,997,733
Իրավաբանական անձիք	12,071,775	11,157,561
	27,643,810	26,155,294

Ընկերության բաժանորդներից ոչ մեկը չունի արտաքին պարտքային վարկանիշ: Ընկերության բաժանորդների մեծամասնությունը համագործակցում է Ընկերության հետ ավելի քան 16 տարի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում բաժանորդների համար

Ընկերությունն օգտագործում է պահուստավորման մատրից բոլոր բաժանորդներից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որը ներառում է մեծ թվով փոքր գումարով մնացորդներ:

Կորստի մակարդակը հաշվարկվում է «roll rate» մեթոդով, որը հիմնված է այն հավանականության վրա, որ դեբիտորական պարտքը կանցնի ժամկետանցությունից մինչև դուրս գրումը հաջորդական փուլերով: «Roll rate»-երը հաշվարկվում են առանձին հիմունքով տարբեր սեգմենտներում պարտքային ռիսկին ենթարկվածության համար՝ հիմք ընդունելով պարտքային ռիսկի հետևյալ ընդհանուր բնութագիրը՝ բաժանորդի տեսակը (իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձ):

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության և բաժանորդներից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ:

31 դեկտեմբերի 2022թ.

հազ. դրամ	Կորստի միջին կշռված մակարդակ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Կորստի պահուստ	Պարտքային առումով արժեզրկված
Ընթացիկ (ոչ ժամկետանց)	0.4%	26,188,427	108,005	Ոչ
1-30 օր ժամկետանց	5.9%	440,688	25,798	Ոչ
31-90 օր ժամկետանց	6.1%	508,974	31,295	Ոչ
91-180 օր ժամկետանց	23.5%	176,384	41,506	Այո
181-365 օր ժամկետանց	19.0%	508,077	96,732	Այո
Ավելի քան 365 օր ժամկետանց	97.0%	4,159,908	4,035,312	Այո
		31,982,458	4,338,648	

31 դեկտեմբերի 2021թ.

հազ. դրամ	Կորստի միջին կշռված մակարդակ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Կորստի պահուստ	Պարտքային առումով արժեզրկված
Ընթացիկ (ոչ ժամկետանց)	0.3%	25,185,515	74,765	Ոչ
1-30 օր ժամկետանց	9.4%	323,746	30,337	Ոչ
31-90 օր ժամկետանց	17.1%	253,607	43,474	Ոչ
91-180 օր ժամկետանց	27.3%	190,954	52,107	Այո
181-365 օր ժամկետանց	40.9%	346,089	141,443	Այո
Ավելի քան 365 օր ժամկետանց	95.2%	4,142,678	3,945,169	Այո
		30,442,589	4,287,295	

Կորստի մակարդակները հաշվարկվում են փաստացի պարտքային կորուստ կրելու վերջին երեք տարիների փորձի հիման վրա: Հաշվի առնելով առևտրական դեբիտորական պարտքերի մնացորդների կարճաժամկետ բնույթը (մինչև 30 օր), Ընկերությունը չի ներառում ապագայամետ տեղեկատվություն ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկում:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններ

Ստորև ներկայացված են առևտրական դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	4,287,295	4,175,523
Կորստի պահուստի գույտ վերաչափում	51,353	111,772
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	4,338,648	4,287,295

Ընկերությունը դուրս է գրում ավելի քան երեք տարի ժամկետանց առևտրական դեբիտորական պարտքերը:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ուներ 5,843,315 հազար դրամ գումարով կանխիկ ճանապարհին և բանկային հաշիվների մնացորդներ (2021թ-ին՝ 5,440,348 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների գծով: Ընկերության դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների մեծ մասը պահվում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության Բա3 վարկանիշով հայկական բանկերում, և Ընկերությունը չի ակնկալում, որ բանկերը չեն կատարի իրենց պարտականությունները:

Ընկերության գնահատմամբ ընթացիկ հաշիվների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել հիմնականում վերջիններիս կարճաժամկետայնության պատճառով:

(iii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Ընկերությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Ընկերության մոտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն սովորական և արտասովոր պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Ընկերության հեղինակությունը վտանգելու:

Ընկերությունն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը, այդ թվում՝ ֆինանսական պարտականությունները կատարելու համար: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների, օրինակ՝ բնական աղետների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ ողջամտորեն կանխատեսել:

Բացի այդ, Ընկերությունն ունի հետևյալ վարկային գծերը.

- Գրավով չապահովված և չօգտագործված վարկային գիծ 11,399,651 հազար դրամի չափով (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 13,000,000 հազար դրամ):
- Ընկերությունը չունի գրավով չապահովված և չօգտագործված վարկային գիծ եվրոյով (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ նման վարկային գիծ չկար):
- Գրավով չապահովված և չօգտագործված վարկային գիծ 5,085 հազար ԱՄՆ դոլարի չափով (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5,085 հազար ԱՄՆ դոլար):

Ենթարկվածությունն իրացվելիության ռիսկին

Ստորև ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մարման ժամկետները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ներկայացված են համախառն և չդեղչված գումարները, որոնք ներառում են հաշվարկված տոկոսների վճարումները:

31 դեկտեմբերի 2022թ.

հազ. դրամ Ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր						
		Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	3,604,297	3,604,327	-	3,604,327	-	-	-	-
Գրավով չապահովված վարկային գիծ	7,061,116	7,061,086	-	-	7,061,086	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	4,513	4,513	4,513	-	-	-	-	-
Գրավով ապահովված վարկեր	3,140,456	4,247,158	-	320,256	317,284	627,812	1,823,853	1,157,953
ՀՀ կառավարությունից Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական	91,721,666	120,417,093	-	5,283,433	17,927,457	22,074,417	43,887,216	31,244,570
կազմակերպություններից								
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	29,783,558	29,783,558	5,815,563	22,209,544	1,708,982	-	-	49,469
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,234,333	6,097,487	-	50,700	245,141	254,688	744,983	4,801,975
	137,549,939	171,215,222	5,820,076	31,468,260	27,259,950	22,956,917	46,456,052	37,253,967

31 դեկտեմբերի 2021թ.

հազ. դրամ Ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր						
		Ընդամենը	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Գրավով չապահովված բանկային վարկեր	1,067,890	1,067,890	-	1,067,890	-	-	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ այլ ընկերություններից	4,513	4,513	4,513	-	-	-	-	-
Գրավով ապահովված վարկեր	4,880,965	6,837,630	-	454,339	450,074	890,634	2,589,420	2,453,163
ՀՀ կառավարությունից Գրավով ապահովված վարկեր միջազգային ֆինանսական	124,692,748	147,364,632	-	4,484,047	13,315,120	23,988,562	57,827,016	47,749,887
կազմակերպություններից								
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	29,573,245	29,782,763	8,286,011	19,535,810	1,743,435	-	-	217,507
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,332,558	6,373,406	-	50,529	252,728	300,064	763,029	5,007,056
	162,551,819	191,430,834	8,290,524	25,592,615	15,761,357	25,179,260	61,179,465	55,427,613

Չի ակնկալվում, որ մարման ժամկետների վերլուծությունում ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ նշվածից նշանակալիորեն ավելի վաղ կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարներով:

(iv) **Շուկայական ռիսկ**

Շուկայական ռիսկն Ընկերության եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտադրության փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Ընկերությունը չի կիրառում հեջի հաշվառում շահույթի կամ վնասի փոփոխականությունը կառավարելու համար:

Արժույթային ռիսկ

Ընկերությունը ենթարկվում է արժույթային ռիսկին իր ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթներով արտահայտված փոխառությունների հետ կապված: Այս գործառնություններն հիմնականում իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և ճապոնական յենով:

Ստորև ներկայացված է Ընկերության ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտ- ված 2022թ.	Եվրոյով արտահայտ- ված 2022թ.	Յենով արտահայտ- ված 2022թ.	ԱՄՆ դոլարով արտահայտ- ված 2021թ.	Եվրոյով արտահայտ- ված 2021թ.	Յենով արտահայտ- ված 2021թ.
Վարկեր և փոխառություններ	(84,550,734)	(17,231,125)	(3,140,456)	(107,410,756)	(18,349,883)	(4,880,965)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	4,400,113	869,524	-	3,458,453	1,107,467	-
Համախառն ենթարկվածություն	(80,150,621)	(16,361,601)	(3,140,456)	(103,952,303)	(17,242,416)	(4,880,965)

Տարվա ընթացքում կիրառվել արտադրության հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
1 ԱՄՆ դոլար	434.86	503.20	393.57	480.14
1 եվրո	459.48	595.18	420.06	542.61
1 ճապոնական յեն	3.35	4.58	2.99	4.17

Զգայնության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի, ճապոնական յենի նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և մինչև հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	ԱՃ	Նվազում
	Շահույթ կամ վնաս	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2022թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	8,015,062	(8,015,062)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	1,636,160	(1,636,160)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն յենի նկատմամբ	314,046	(314,046)
31 դեկտեմբերի 2021թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	10,395,230	(10,395,230)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	1,724,242	(1,724,242)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն յենի նկատմամբ	488,097	(488,097)

Տոկոսադրույքային ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (հաստատուն տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չունի ձևակերպված քաղաքականություն հաստատուն կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ Ընկերության ենթարկվածությունը որոշելու համար: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում դեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ հաստատուն թե փոփոխուն, ավելի բարենպաստ կլինի Ընկերության համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքային ռիսկ

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերության տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ.	2021թ.
Հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(16,044,713)	(8,285,926)
Ֆինանսական ակտիվներ	3,155,630	3,159,359
	(12,889,083)	(5,126,567)
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(91,721,666)	(124,692,748)
	(91,721,666)	(124,692,748)

Մասնավորապես, հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են 13,810,382 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաստատուն տոկոսադրույքով բանկային վարկերը (2021թ-ին՝ 5,953,368 հազար դրամ), որոնց հետ կապված բանկերը հնարավորություն ունեն վերանայել տոկոսադրույքը ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխության դեպքում, և Ընկերությունը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ, կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի:

Իրական արժեքի զգայնության վերլուծություն հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Ընկերությունը չի հաշվառում հատատաուն տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

Դրամական միջոցների զգայնության վերլուծություն փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունը 100 բազիսային կետով կավելացներ (կնվազեցներ) շահույթը կամ վնասը (առանց հարկերի) ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս	
	100 բկ աճ	100 բկ նվազում
2022թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(752,121)	752,121
Դրամական հոսքերի զգայնություն (զուտ)	(752,121)	752,121
2021թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(1,022,481)	1,022,481
Դրամական հոսքերի զգայնություն (զուտ)	(1,022,481)	1,022,481

Ուղենիշային տոկոսադրույքի բարեփոխման և հարակից ռիսկերի կառավարում

Աշխարհում իրականացվում է հիմնական ուղենիշային տոկոսադրույքների ֆունդամենտալ բարեփոխում, որի շրջանակում նախատեսվում է որոշ միջբանկային առաջարկի տոկոսադրույքների (IBORs) փոխարինում այլընտրանքային գրեթե ոչ ռիսկային տոկոսադրույքներով (IBOR բարեփոխում): Ընկերությունն ունի ֆինանսական գործիքներ, որոնց տոկոսադրույքները հիմնված են IBOR-ի վրա, որոնք կփոխարինվեն կամ կբարեփոխվեն այս շուկայական նախաձեռնությունների շրջանակում:

Ընկերությունը համարում է, որ պայմանագրի տոկոսադրույքը դեռ չի փոխարինվել այլընտրանքային ուղենիշային տոկոսադրույքով («բարեփոխված պայմանագիր»), եթե պայմանագրի տոկոսադրույքը հաշվարկվում է այնպիսի ուղենիշային տոկոսադրույքի հիման վրա, որը դեռևս ենթակա է IBOR բարեփոխման:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ IBOR բարեփոխումն այն արժույթների հետ կապված, որոնցով արտահայտված են Ընկերության ֆինանսական գործիքները, հիմնականում ավարտվել է: Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Ընկերության ֆինանսական գործիքների IBOR տոկոսադրույքները, նոր ուղենիշային դրույքաչափերը, որոնցով փոխարինվել են կամ փոխարինվում են այդ գործիքները, և փոխարինման կարգավիճակը:

Արժույթ	Ուղենիշային տոկոսադրույքը մինչև բարեփոխումը	Ուղենիշային տոկոսադրույքը բարեփոխումից հետո	Կարգավիճակը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.
ԱՄՆ դոլար	USD LIBOR	SOFR	Ընթացքում է (տես ստորև)

2021թ. մարտին FCA-ն (Ֆինանսական վարքագծի մարմին), որպես Միջմայրցամաքային բորսայի (ICE) կարգավորող (LIBOR-ի լիազորված ադմինիստրատոր), հայտարարեց, որ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո LIBOR-ի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ֆունտ ստերլինգի, եվրոյի և մեկլաբաթյա և երկամսյա տոկոսադրույքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ԱՄՆ դոլարի համար կամ կոադարի հրապարակվել կամ այլևս չի հանդիսանա ներկայացուցչական: ԱՄՆ դոլարի համար մնացած LIBOR տոկոսադրույքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կամ կոադարի հրապարակվել կամ այլևս չի հանդիսանա ներկայացուցչական 2023թ. հունիսի 30-ից հետո:

23. Վարձակալություն

(ա) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ

Ընկերությունը վարձակալում է հողատարածք էլեկտրական ենթակայանների համար, գրասենյակային շենքեր և պահեստներ, տրանսպորտային միջոցներ և սարքավորումներ: Վարձակալության ժամկետը սովորաբար կազմում է 99 տարի հողատարածքի համար և 1-ից 15 տարի՝ մնացած վարձակալված օբյեկտների համար: Այս բոլոր վարձակալությունները դասակարգվել են որպես գործառնական վարձակալություններ՝ ՀՀ ՄՄ 16-ի համաձայն:

Բոլոր վարձակալված հողատարածքների վարձավճարները կախված են կամ հիմքում ընկած ակտիվների կադաստրային արժեքից, կամ հավասար են հողի հարկի գումարին, որոնք չեն արտացոլում շուկայական վարձավճարների փոփոխությունները, ուստի ամսական վարձավճարները ներառված չեն վարձակալության գծով պարտավորության հաշվարկում:

Վարձակալված գրասենյակային շենքերի և պահեստների մեծամասնության համար սկզբնական պայմանագրային ժամկետը լրացել է, ներկայումս այս օբյեկտները վարձակալվում են անորոշ ժամկետով, և այդ վարձակալությունը ցանկացած պահի կարող է չեղյալ համարվել կողմերից յուրաքանչյուրի կողմից՝ այդ մասին մյուս կողմին 3 ամիս առաջ ծանուցելով (ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների համաձայն): Վարձակալությունները համարվում են կարճաժամկետ, քանի որ Ընկերությունը չի կատարել վարձակալված օբյեկտների նշանակալի բարելավումներ, և, հետևաբար, չեն գանձվում էական տույժեր այդ պայմանագրերը դադարեցնելու դեպքում: Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ կարճաժամկետ վարձակալությունների հետ կապված:

Տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների մեծ մասի պայմանագրով սահմանված վարձակալության ժամկետը կազմում է 1-ից 3 տարի: Այս վարձակալություններն իրենցից ներկայացնում են կարճաժամկետ վարձակալություններ և/կամ փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ: Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ այս վարձակալությունների հետ կապված:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(i) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	Հիմնական միջոցներ
2022թ.	
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,091,375
Տարվա մաշվածության գումար	(151,190)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,940,185
հազ. դրամ	Հիմնական միջոցներ
2021թ.	
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,293,015
Տարվա մաշվածության գումար	(201,640)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	2,091,375

(ii) **Ճահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ**

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսներ	205,030	213,279
Կարճաժամկետ վարձակալություններին վերաբերող ծախսեր	435,866	191,548
	640,896	404,827

(iii) **Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարներ**

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսք վարձակալությունների գծով	303,257	302,275

(բ) **Ընկերությունը՝ որպես վարձատու**

Ընկերությունը վարձակալությամբ հանձնում է իր հենասյունների, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների մի փոքր մասը: Բոլոր վարձակալությունները դասակարգվում են որպես գործառնական վարձակալություններ վարձատուի տեսանկյունից:

24. Կապիտալ հանձանդություններ

Ընկերությունը կնքում է նոր բաժանորդներին էլեկտրական ցանցին միացնելու մի շարք պայմանագրեր: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս պայմանագրերի գծով հանձնառությունները կազմում էին 2,573,306 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2,513,709 հազար դրամ):

25. Պայմանական դեպքեր

(ա) **Ապահովագրություն**

Հայաստանում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Ընկերությունը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ շենքերի և գործունեության ընդհատման համար, ապահովագրված չեն նաև Ընկերության՝ երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորությունները, որոնք կարող են առաջանալ Ընկերության տարածքում կամ նրա գործունեության հետ կապված տեղի ունեցած պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելու արդյունքում: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշ ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) **Դատական վարույթներ**

Ղեկավարությունը գտնում է, որ Ընկերությունը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում կամ այլ հայցերում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության արդյունքների կամ ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) **Պայմանական հարկային պարտավորություններ**

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը նկատվա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

26. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական հսկող կողմ

Ընկերության անմիջական մայր կազմակերպությունը «Տաշիր Կապիտալ» ՓԲԸ-ն է, որը նաև Ընկերության վերջնական մայր կազմակերպությունն է:

Ընկերության վերջնական հսկող անձն է Սամվել Կարապետյանը:

Ընկերության անմիջական մայր կազմակերպությունը չի հրապարակում ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Անձնակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում:

հազ. դրամ	2022թ.	2021թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	914,613	1,015,817

(ii) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

Ստորև ներկայացված են առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ գործարքների ընդհանուր գումարները և մնացորդները:

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը ղեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 ղեկտեմբերի	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(93,650)	(93,872)	(1,043,733)	(1,046,311)

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Վաճառված էլեկտրաէներգիա				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	594,733	522,615	62,235	47,841
Վաճառված ապրանքներ				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ	3,256	82,405	3,656	400
Գնված էլեկտրաէներգիա				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(28,619,080)	(60,191,979)	(537,575)	(4,308,956)
Կանխավճար ապրանքների և ծառայությունների համար				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	944,918	4,068,151	1,110,949	3,970,311
Գնված ապրանքներ և ծառայություններ				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող և բաժնետերերի հետ կապակցված կազմակերպություններ	(2,753,024)	(13,692,625)	(130,765)	(236,728)

27. Զափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

28. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևյալ հաշվառման պայմաններում ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Հասույթ

Բաժանորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 6-ի (դ) կետում:

(բ) Պետական շնորհներ

Պետական շնորհները սկզբնապես ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ՝ իրական արժեքով, երբ կա հիմնավոր հավաստիացում, որ շնորհները ստացվելու են և որ ընկերությունը բավարարելու է դրանց կցված պայմանները: Պետական շնորհները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես այլ եկամուտ սխտեմատիկ հիմունքով ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

Ընկերության ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը կամ կորուստը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը գեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

(դ) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են դրամի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են դրամի այդ օրվա փոխարժեքով: Փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը կամ կորուստը դրամային հոդվածների գծով իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի, որը ճշգրտված է ժամանակաշրջանի արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մասով, և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված՝ արտարժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով: Արտարժույթի վերափոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց գեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Ընկերությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես աշխատակցի անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման պահին՝ քիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Ընկերությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այնևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Ընկերությունը տվյալ պահին ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կա՛մ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գուտ հիմունքով, կա՛մ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները միաժամանակ:

(է) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ենթադրվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ենթադրվող ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսումները, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսումները, ակտիվի գրադեցրած տեղանքի վերականգնման ծախսումները և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռքբերված համակարգչային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես այդ սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետներ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (խոշոր բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում է զուտ հիմունքով «այլ եկամուտ/այլ ծախս» հոդվածում շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն դեպքում, երբ հավանական է, որ Ընկերություն կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարմանը զուգընթաց:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և օգտագործման համար պիտանի դառնալու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և օգտագործման համար պիտանի դառնալու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած վերջինիս գնահատված մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը սովորաբար ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների միավորի յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, բանի որ այս մեթոդն ավելի ճիշտ է արտացոլում ակտիվում պարունակվող ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հոդատարաձքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների նշանակալի մասերի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- հողատարածք, շենքեր և շինություններ	45-50 տարի
- փոխադրող հարմարանքներ	25 տարի
- սարքավորումներ	25 տարի
- փոխադրամիջոցներ	8 տարի
- համակարգչային սարքավորումներ, տնտեսական գույք	3-8 տարի

Մաշվածության հաշվարկման մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(թ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ծանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Ընկերությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում ֆինանսավորման նշանակալի բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող հոդվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Ֆինանսավորման նշանակալի բաղադրիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) **Դասակարգում և հետագա չափում**

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Ընկերությունը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի ներքո, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների վճարումներ են:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ նշանակալիորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի ներքո պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացումը կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապաճանաչման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Ընկերությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Ընկերության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզրեսի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղավճարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող և հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվող են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվող են («նշանակալի վերափոխում»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Ընկերությունն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են վերափոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Ընկերությունը գնահատում է վերափոխման նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին համանման ուղեցույց:

Ընկերությունը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հիմք ընդունելով հետևյալ որակական գործոնները.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխությունը,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխությունը,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխությունը, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառումը):

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող վերափոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվող չեն, վերափոխումը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այդ դեպքում, Ընկերությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես վերափոխումից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ վերափոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք զեղչվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերափոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ վերափոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվող են: Այդ դեպքում վերափոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վերափոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե վերափոխումը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչմանը, Ընկերությունը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ վերափոխումը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման, այսինքն, Ընկերությունը ճանաչում է վեափոխման (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտումը շահույթում կամ վնասում՝ վերափոխման (կամ փոխանակման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես վերափոխում, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ բանկերի կողմից հաստատուն տոկոսադրույքների փոփոխությունը << ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով բանկերն իրավունք ունեն կատարել նման փոփոխություն և Ընկերությունը հնարավորություն ունի կամ համաձայնվել վերանայված տոկոսադրույքի հետ կամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց տուգանքի: Տոկոսադրույքի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքը Ընկերությունը հաշվառում է կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ընկերությունն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Ընկերությունը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հիմք ընդունելով հետևյալ որակական գործոնները.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխությունը,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխությունը,
- փոխարկման պայմանի ներառումը,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխությունը:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբերվող են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի գեղջված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները՝ առանց ստացված վճարների, և գեղջված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի գեղջված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից առաջացող օգուտի կամ կորուստի մաս: Եթե փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է վերափոխված պարտավորության մնացած ժամկետի ընթացքում:

(iv) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները կամ որում Ընկերությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են կամ չեղյալ են համարվում կամ ուժը կորցնում են: Ընկերությունը նաև ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերափոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվող են, որի դեպքում վերափոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամական ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն միայն այն դեպքում, երբ Ընկերությունը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրազորձելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ մարել ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(ժ) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(ի) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Ընկերությունն առևտրական դերիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Ընկերությունը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Ընկերության անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը: Ապագայամետ տեղեկատվությունը չի ներառվում ֆինանսական ակտիվների կարճաժամկետ բնույթի պատճառով:

Ընկերությունը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Ընկերությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ բաժանորդն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականություններն Ընկերության նկատմամբ, կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 365 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում կազմակերպությունը ենթարկված է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացում են պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված պարտքային կորուստների գնահատականը: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասուրդների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան Ընկերությանը հասանելիք դրամական հոսքերի և Ընկերության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունը):

Առևտրական դերիտորական պարտքերի կարճ ժամկետի պատճառով ակնկալվող պարտքային կորուստները չեն գեղջվում:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- բաժանորդի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտագանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- Ընկերության կողմից փոխառության կամ փոխառվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Ընկերությունը այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ բաժանորդը կսնկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի ներկայացում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Իր բաժանորդների համար Ընկերությունը կիրառում է համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս գրելու քաղաքականություն ֆինանսական ակտիվի ավելի քան երեք տարի ժամկետանց լինելու դեպքում՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ ակտիվների գծով գումարների փոխհատուցման անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը: Ընկերությունը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված Ընկերության ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերության ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, գնահատվում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսումները: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը գեղջվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով գեղջման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին հատուկ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորի (միավորների խմբի) ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու նպատակով արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է համամասնորեն:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու համար, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ նվազել է կամ այլևս գոյություն չունի: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող

գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինի:

(i) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Հնկերությունը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ներկա պահին ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտաձուլում: Պահուստները որոշվում են զեղչելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը զեղչման միջև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(իւ) Վարձակալություն

(i) Ընկերությունը՝ որպես վարձակալ

Ընկերությունը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնափուլի ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ Ընկերությանը չի փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ Ընկերությունը կիրառորձի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում է հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ Ընկերության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Ընկերությունը որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Ընկերությունը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե Ընկերությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրառորձի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Ընկերությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրառորձի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե Ընկերությունը խելամտորեն համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների Ընկերության գնահատականի փոփոխություն, եթե Ընկերությունը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները, որոնք չեն համապատասխանում ներդրումային գույքի սահմանմանը, Ընկերությունը ներկայացնում է հիմնական միջոցների կազմում, իսկ վարձակալության գծով պարտավորությունները՝ վարկերի և փոխառությունների կազմում: Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Ընկերությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների, այդ թվում՝ փոխադրամիջոցների վարձակալության համար: Այս վարձակալությունների հետ կապված վարձավճարներն Ընկերությունը ճանաչում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

29. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2022թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Ընկերությունը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

(ա) ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություններ»

Փոփոխություններն առաջադրում են հաշվառման նոր մոդել փոփոխուն վճարումների համար և վաճառող-վարձակալներից կպահանջեն վերագնահատել և հնարավոր է նաև վերահաշվարկել 2019թ-ից ի վեր կնքված վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքները: Փոփոխությունները գործում են 2024թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է դրանց վաղաժամ կիրառումը: ՀՀՄՍ 8 «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխություններ և սխալներ» համաձայն՝ վաճառող-վարձակալը պետք է կիրառի փոփոխությունները հետընթաց՝ ՖՀՄՍ 16-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվին կամ դրանից հետո կնքված վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքների նկատմամբ: Սա նշանակում է, որ այն պետք է որոշակիացնի և վերանայի 2019թ-ին ՖՀՄՍ 16-ի կիրառումից ի վեր կնքված վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքները, և հանրավոր է նաև վերահաշվարկի այն գործարքները, որոնք ներառում են փոփոխուն վարձավճարներ:

(բ) Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՍ 12 փոփոխություններ)

Փոփոխությունները սահմանափակում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ կիրառվող բացառության շրջանակը՝ բացառելու համար այն գործարքները, որոնք առաջացնում են հավասար և հաշվանցվող ժամանակավոր տարբերություններ, օրինակ՝ վարձակալության և ապագործարկման պարտավորությունների դեպքում: Փոփոխությունները գործում են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Վարձակալությանը և ապագործարկման պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները պետք է ճանաչվեն ներկայացված ամենավաղ համադրելի ժամանակաշրջանի սկզբից՝ ցանկացած կուտակային հետևանքը ճանաչելով որպես չբաշխված շահույթի կամ սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների ճշգրտում այդ ամսաթվի դրությամբ: Մյուս բոլոր գործարքների համար

փոփոխությունները կիրառվում են այն գործարքների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունենում ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբից հետո:

Փոփոխությունների կիրառումն ազդեցություն չի ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(գ) Այլ ստանդարտներ

Ստորև ներկայացված նոր կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- Պարտավորությունների դասակարգում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասերի (ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» և ՖՀՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» փոփոխություններ
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՖՀՄՍ վերաբերյալ գործնական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ)
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր», ՖՀՄՄ 17 և ՖՀՄՍ 9 սկզբնական կիրառում – Համադրելի տեղեկատվություն

30. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

2023թ. փետրվարին Ընկերությունը վարկային պայմանագիր է կնքել տեղական բանկի հետ՝ մինչև 10.0 միլիոն ԱՄՆ դոլարի չափով՝ 7,95% տոկոսադրույքով վարկի համար: Վարկի մարման ժամկետը լրանում է 2028թ. փետրվարին: